

KOMMENTAR

Erna-parlamentarismen vil bli brukt til å redde hennes skinn, skriver *Gudmund Hernes*.

For snart fire år siden karakteriserte jeg her på baksiden av Morgenbladet statsminister Solbergs nye politiske praksis som «Erna-parlamentarismen». Utgangspunktet er det styresett Johan Sverdrup fikk knesatt i 1884: En regjering skulle utgå fra, ha støtte hos – eller iallfall ikke et flertall *imot* seg – i parlamentet. Parolen for denne sverdrupske parlamentarisme var «All makt i denne sal», altså i stortingssalen. Da Arbeiderpartiet hadde flertall i Stortinget alene, slo partiets legendariske parlamentariske leder, Nils Hønsvald (1899–1971), fast at ingen av dets representanter ville støtte et borgerlig mistillitsforslag. Regjeringen satt trygt om den ble støttet av et flertall i flertallspartiet. Dette ble kalt den hønsvaldske parlamentarisme. Gros status som statsminister var så ubestridelig at jeg definerte den «harlem-brundlandske parlamentarisme» slik: Regjeringen sitter så lenge den har flertall i regjeringen.

Erna-parlamentarismen er annerledes:

- Ved hestehandel får partiene i en koalisjonsregjering gjennomslag for sine kjernesaker, selv om stortingsflertallet er imot – det bryter med Sverdrup.
- Slik sett blir minoriteter overrepresentert – ja, de kan også få vedtatt forslag som velgerflertallet er imot.
- Medlemmene av et regjeringsparti får lov til å gå imot regjeringens politikk – altså drive opposisjonspolitikk fra regjeringsposisjon, og gi kontrære budskap ved å tale fra begge munnviker.
- Partier med mer ekstreme standpunkter tillates å bruke det amerikanere kaller hundeflytte: Menigheten får signaler som går de fleste hus forbi – for eksempel fra Sylvi Listhaug om innvandring.
- Representanter for regjeringspartiene får iblant stemme imot sin regjeringens kompromisser. Paradoksalt nok er det da opposisjonen på Stortinget som må sikre regjeringens politikk. Flere iakttagere, som Harald Stanghelle og Marit Arnstad, har siden utdypet denne solbergske parlamentarisme. Solberg selv forsvarer den direkte. I oktober sa hun for eksempel: «Venstre fikk til utvikling av pelsdyrindustrien og tredeling av fødselspermisjon uten at vi var for det, og uten at det egentlig var flertall på Stortinget for det. Men det var et resultat av at de gikk inn i regjeringsforhandlinger med enkelte kjernesaker.» Andre ganger bagatelliserer hun lyden fra hundeflytter ved utsagn av typen: «Jeg ville ikke sagt det på den måten.»

Solberg har vist seg som stormesteren i dobbelt-kommunikasjon.

I oktober skjønte Solberg at hun kunne kastes om KrF etablerte flertall med Ap og Sp, og hevet pekefingeren mot Knut Arild Hareides linje: «Det tror jeg kan oppleves som at politikken baseres på maktbehov.» Mandag avdekket VG så bakspillet mellom henne og nestleder i KrF, Kjell Ingolf Ropstad, under oppslaget «Rått maktspill». Intrigene viser at KrF slett ikke er en søndagsskole. Ropstad fikk med seg et løfte om endring av abortloven – et trumfkort til KrFs ekstraordinære landsmøte. Men flertallet er imot, både i Stortinget og i folket, og det kom et kvinneopprør, også innad i Høyre. Solberg har så vist seg som stormesteren i dobbeltkommunikasjon: Lovens paragraf 2c kan endres – men endringen skal ikke bety noe. I spørretimen 14. november sa hun at det ikke er regjeringschef Erna som skal forhandle om regjeringens parlamentariske grunnlag – det skal partileder Erna gjøre. Hun kan forhandle om abortloven – men «det er ikke Høyres politikk å endre abortloven». Og nå uttaler Ropstad at endring av lovens paragraf 2c ikke lenger er et ufravikelig krav – slik KrFs landsmøte ble forledet til å tro. Det kan bli høyere barnetrygd i stedet.

Hittil har Høyre trutt og trøstig støttet Solberg-regjeringens politikk. Nå tipper jeg Erna-parlamentarismen vil bli brukt til å redde statsministerens skinn. En symbolsk endring av 2c vil bli fremlagt. Det vil bli for drøyt, selv for den ikke-oppøstionistiske delen av Høyre-kvinnene på Tinget. De vil forlange å få stemme etter sin overbevisning og imot regjeringens forslag, så det vil falle. Det vil Erna beklage – men sitte. Kjell Ingolf vil mumle om at alle må kunne følge sin samvittighet. Men han vil sitte igjen med skammen og barna: på sin nye taburett, med fanesaken firet og et parti i ruiner. Om det ikke var ukristelig, kunne man si: «Se det fikk fanden fordi han var dum, og ikke beregnet sitt publikum.»

GUDMUND HERNES

Forsker ved Fafo og professor ved BI, fast spaltist i Morgenbladet
pafyll@morgenbladet.no

LES PÅ MORGENBLADET.NO

Hver dag publiserer vi nye saker på Morgenbladets nettsider som ikke finnes i papiravisen. Les disse fra den siste uken:

EU VIL BERGE SÆDEN

Når EU vil redusere inntaket av dioksiner med 86 prosent, er det blant annet fordi sæd kvaliteten lider under for stort inntak av miljøgifter, blant annet fra fet fisk som laks.

HYLLANDS BOKHYLLE

Denne uken skriver Thomas Hylland Eriksen om en bok av det mer sære slaget: Et brukt hefte kjøpt av onkel Gustav på et marked i Montenegro.

ABORT

«Presisjonen ved fosterdiagnostikk er milevis unna den krystallkulen enkelte ser for seg.»

Lege Tilde Broch Østborg i teksten «Hva jeg ikke ville vite om barnet jeg bærer»

KJØNNSLIV

«Dei litterære mennene (...) har høve til å gå heilhuga inn i ein intellektuell fellesskap som kvinner aldri kan koma på innsida av, ein fellesskap der menn formar nære relasjonar, bryner seg på einannan og lyfter kvarandre opp.»

Kristin Fridtun

KUNDESERVICE: 23 33 91 80 SENTRALBORDET: 21 00 63 00 ANNONSE: 470 26 006 ABONNEMENT: 23 33 91 80
TIPS? INNSPILL? RESPONS? SEND E-POST: aktuelt@morgenbladet.no | kultur@morgenbladet.no | bok@morgenbladet.no

RETURADRESSE
Postboks 131, 3101 Tønsberg

Thomas Seltzer

«BÅDE FRILYNT GUBBE & SNØRRHOVEN STIPENDIAT»

MORGENBLADET

M

Gi en julegave til noen du er glad i:

MORGENBLADET.NO/JULEGAVE

Prøv Morgenbladet og få opptil 30% avslag